

Van: "[REDACTED] 15 J"
Verzonden: vrijdag 13 december 2024 15:03
Aan: "[REDACTED] 15 J" <[REDACTED] 4 J @katwijk.nl>; "[REDACTED] 15 J" <[REDACTED] 4 J @katwijk.nl>
Cc: "[REDACTED] 15 J" <[REDACTED] 4 J @katwijk.nl>
Onderwerp: RE: [CHECK-vraag]: Vragen tbv communicatie-aanpak PFAS op vliegekamp
Bijlage(n): PFAS dossier d.d. 20241018.docx

Hallo [REDACTED] 15 J, [REDACTED] 15 J,

Uiteraard kunnen wij meekijken met de beantwoording van vragen. Het is op dit moment wel heel last-minute dus zeer uitgebreid kunnen wij hier niet op in gaan.

Wij hebben kort gekeken naar de beantwoording van de vragen en het komt nu rommelig en onvolledig over. Op dit moment roept dit meer vragen en onrust op dan niet communiceren. We hebben heel kort wat aanvullingen gedaan maar dat is verre van volledig ([groene tekst](#)).

Het lijkt ons goed om het RVB [REDACTED] 4 J @buro-sl.nl) kritisch naar te laten kijken om te voorkomen dat er onwaarheden worden gecommuniceerd. Het is hun grond en hun probleem. Wij hebben eerder een eerste ruwe opzet gemaakt met wat relevantie informatie, deze vind je in de bijlage.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED] 15 J en [REDACTED] 15 J

Van: [REDACTED] 15 J
Verzonden: donderdag 12 december 2024 13:01
Aan: [REDACTED] 15 J ; [REDACTED] 15 J
CC: [REDACTED] 15 J
Onderwerp: [CHECK-vraag]: Vragen tbv communicatie-aanpak PFAS op vliegekamp

Ha [REDACTED] 15 J en [REDACTED] 15 J,

Kunnen jullie mij en [REDACTED] 15 J helpen met een Q&A rondom PFAS?
Het is helaas een spoedje, want [REDACTED] 15 J spreekt a.s. maandag met betrokken overheden.

Ik heb de antwoorden zo goed mogelijk al gegeven, dus als jullie deze willen nalopen, aanvullen of aanscherpen dan graag!

Vriendelijke groet,

[REDACTED] 15 J

Coördinerend beleidsadviseur
Klimaatadaptatie, Waterkwaliteit en Stedelijk Water

Let op: e-mails met mij als CC-ontvanger beschouw ik als ter kennisname aan en vragen geen directe actie.

Mobiel: 06-[REDACTED] 5 J
E-mail: [REDACTED] 4 J @katwijk.nl

Gemeentehuis Katwijk
Koningin Julianalaan 3,
Postbus 589
2220 AN Katwijk ZH

Van: [REDACTED] 15 J <[REDACTED] 4 J @katwijk.nl>
Verzonden: maandag 9 december 2024 08:09
Aan: [REDACTED] 15 J <[REDACTED] 4 J @katwijk.nl>

Onderwerp: Vragen tbv communicatie-aanpak PFAS op vliegveld

Ha ,

We gaan aan de slag met het voorbereiden van de communicatie rond PFAS op het vliegveld. Ik werk hierbij samen met (bestuurscommunicatie-adviseur) en (projectcommunicatie-adviseur). Zou je kunnen aangeven wat de planning rond het openbaar worden van de raadsbrief is, en wanneer de vragenstellers antwoord krijgen, zodat wij het moment om de publiekscommunicatie te starten kunnen bepalen?

Heb je voor ons de geaccordeerde beantwoording van de bewonersvragen? Daarnaast zouden we graag de volgende vragen beantwoord willen hebben voor de q&a's:

Stuur ik nog toe

- Hoe lang wist de gemeente al dat er PFAS op het vliegveld lag?

Rijkswaterstaat en gemeente Katwijk weten dit sinds 2015 op basis van de stukken in Djuma.

Weten wij niet. Baseren op stukken in Djuma lijkt niet verstandig. PFAS is een relatief nieuw onderwerp en men is in 2016 gestart met de eerste onderzoeken naar PFAS op het voormalig Vliegveld.

- Hoe lang wist de gemeente dat er verhoogde waarden in het oppervlaktewater zijn gemeten?

Taak van het Hoogheemraadschap. Pas sinds 2024 is het Hoogheemraadschap op regelmatige basis aan het monitoren op PFAS (rond de zomer 2024). DE waarden waren verhoogd ten opzichte van andere gemeten PFAS waarden in het beheergebied van de Hoogheemraadschap. Er was echter geen overschrijding van een norm voor bijv. zwemmen of gebruik water op moestuinen.

- Als dit al in mei/juni was, waarom komt u hier nu pas mee naar buiten?

Rijnland heeft mondeling aangegeven dat zij de GOV en RVB in 2015 hebben geïnformeerd op verhoogde waarden in het oppervlaktewater bij vliegveld Valkenburg. Ik heb geen correspondentie kunnen vinden; wel een rapport uit 2017 van Witteveen+Bos waaraan RVB, ODWH, Rijnland en gemeente zijn betrokken. RVB is opdrachtgever.

Zie hierboven. Er was volgende de normen niets aan de hand. De gemeten waarden waren een aanleiding om met alle partijen in gesprek te gaan en te blijven.

De monitoringsresultaten van 26 augustus 2015 gaven een gehalte van 0,05 ug PFOS/l (iets hoger dan de toen geldende achtergrondwaarde obv EU-KRW (0,032 ugPFOS/l). Dit was overeenkomstig met de gehalten in de boezem (0,02-0,03 ug/l). Verder was nog geen normen voor PFAS.

- Is de gezondheid van mens, dier en de natuur in het geding geweest?

Nee, wat de waarden bleven onder de advieswaarden voor PFAS. Het wordt daarom ook niet als urgent beschouwd door Rijnland (rol waterkwaliteitsbeheerder).

- Zijn de bevoegde gezagen Rijnland en de Omgevingsdienst? Of zijn er nog andere partijen betrokken (bijvoorbeeld PZH)?

Rijnland is het bevoegde gezag en Omgevingsdienst is in opdracht van gemeenten of Provincie bevoegd gezag (gemandateerd).

Het is echter wachten op een uitspraak van het Rijk, want het is nog onduidelijk bij wie de zorgplicht ligt. Gaat om de bepaling van een datum die ergens in het verleden ligt.

De zorgplicht ligt bij de eigenaar van de vervuilde grond. Daar is geen discussie over.

- Wat is het gedeelde beeld? Hoe urgent vinden deze partijen het?

Het is niet urgent, want de gehalten zijn laag en er zijn beheersmaatregelen genomen om verspreiding te voorkomen. Het blijft wel een zorgwekkende stof, dus monitoring én voorkomen dat PFAS zich verspreid buiten het voormalige vliegveld is belangrijk.

Sanering vindt plaats voordat er woningbouw plaatsvindt.

Waar hebben we het hier over? Over de gemeten waarden in het water bij het gemaal? Of over de PFAS vlekken die al uitvoerig onderzocht zijn door de RVB? De gemeten

- Is de drainage bij de PFAS-spots dichtgezet? Zo ja, wanneer? Zo ja, ziet Rijnland al een afname van PFAS op de plekken waar ze dit eerder gemeten hebben?

Ja, volgens RVB zijn deze dichtgezet. Geen correspondentie hierover gevonden.

Is wel gecommuniceerd door Het lijkt mij goed om dit rapport zorgvuldig door te nemen. Men heeft aangegeven rond het einde van dit jaar de drainage dicht te zetten ondanks dat niet duidelijk is aangetoond dat er een direct verband is.

Dit weten we pas eind januari.

- Waarom ruikt het RVB het nu niet op?

De vlekken met PFAS verspreid zich niet verder (dit is een verkeerde aanname) en zijn niet toegankelijk voor het publiek, dus geen risico op blootstelling en gezondheidsschade.

Er is daarmee geen directe aanleiding noodzaak tot saneren.

- Dunea wint water in het gebied. Heeft de vondst van de verhoogde waarden effect op de waterwinning in het gebied? Kunnen we het drinkwater vertrouwen?

Dunea wint geen water op het vliegveld. Die zitten in de duinen.

Dunea kan deze vraag verder beantwoorden. Zij zijn los van wat erop het vliegveld gebeurt verantwoordelijk voor de drinkwaterkwaliteit. Ze monitoren als het goed is ook op PFAS.

Nee, de Oude Rijn werkt drainerend, dus als het oplosbare deel van PFAS beweegt dan gaat het van de duinen af.

Overigens heeft Dunea (geen DunaVie) eerder last van PFAS uit oppervlaktewater dat zij aanvoert vanaf Bergambacht én seaspray afkomstig van de zee. Zou ik helemaal niet noemen. Volgens mij willen wij de burgers wat geruststellen. Dat is hier op zijn plaats. De andere zaken weten wij onvoldoende over.

Heb je voor mij **kaartmateriaal** van:

- de locatie van de spots op het vliegveld
- de locatie van de spots waar verhoogde waarden in het water zijn aangetroffen
- het gebied waar de metingen zijn gehouden
- het gebied dat per kwartaal gemonitord wordt

We hebben alle beschikbare rapporten rondom het Vliegveld van RVB gekregen. Dus dat is te maken, maar is er nog niet.

Alvast hartelijk dank voor je medewerking! We zullen het concept-communicatieplan natuurlijk met je delen zodat je input kan leveren.

Met vriendelijke groet,

15 J

19 J

Communicatie & Wijkregie

Koningin Julianalaan 3 | Postbus 589 | 2224 EW Katwijk

06 [redacted] 5 J

[redacted] 4 J @katwijk.nl

PFAS dossier

Inhoud

UIT TE VOEREN ACTIES	3
Hoofdstuk 1. Algemene info PFAS	4
Paragraaf 1.1. Wat zijn PFAS	4
Paragraaf 1.2. Waar zit PFAS in?	4
Paragraaf 2.1. Hoe komen PFAS in onze omgeving terecht?	4
Paragraaf 2.1. Wat kan ik zelf doen om contact met PFAS te verminderen?	7
Hoofdstuk 2. PFAS en de volksgezondheid	6
Paragraaf 2.1. Wat zijn de gezondheidsrisico's van PFAS	6
Paragraaf 6.1. RIVM	6
Paragraaf 6.2. GGD Hollands Midden	6
Paragraaf 2.1. Zwemmen dieren in (binnen)water	7
Paragraaf 2.1. Kan ik vis- en schaaldieren blijven eten?	8
Paragraaf 2.1. Vervolgonderzoek naar PFAS in eieren hobbykippen	8
Hoofdstuk 2. PFAS (in bodem???) op Vliegkamp Valkenburg	9
Paragraaf 2.1. Situatie op het vliegveld	9
Paragraaf 2.2. XXXX	10
Hoofdstuk 3. PFAS in oppervlaktewater	11
Paragraaf 3.1. Hoe komt PFAS in het oppervlaktewater?	11
Paragraaf 3.2. Onderzoek oppervlaktewater Valkenhorst door Hoogheemraadschap van Rijnland	11
3.2.1. Aanleiding en doelstelling onderzoek	11
3.2.2. Onderzoekresultaten	11
3.2.3. Toetsing aan normen / advieswaarden	13
3.2.4. Bevindingen Hoogheemraadschap en vervolgstappen	13
3.2.4. Communicatie omgeving door Hoogheemraadschap	13
3.1.5. Contactgegevens Hoogheemraadschap	13
Paragraaf 3.3. Algemene info zwemwatermetingen Hoogheemraadschap	15
3.3.1. Algemene info metingen zwemwater door Hoogheemraadschap	15
3.3.2. PFAS-metingen zwemwater door Hoogheemraadschap	15
3.3.3. Vergelijking met zwembadwater	15
Paragraaf 3.4. Overig oppervlaktewater in gemeente Katwijk	15
Hoofdstuk 4. PFAS in bodem en moestuinen	16
Paragraaf 4.1. Onderzoeken naar grond en verplaatsing hiervan	16
Paragraaf 4.2. PFAS in mijn tuin	16
Paragraaf 4.3. XXX	16
Hoofdstuk 5. PFAS in drinkwater	17
Paragraaf 5.1. Drinkwateronttrekking	17
Paragraaf 5.2. Beïnvloeding van vliegveld valkenburg op kwaliteit drinkwater	17

BIJLAGEN	20
Bijlage X. Actiepunten en verdeling thema's / onderwerpen	21
Bijlage X.1 Actiepunten korte termijn – afhandelen!!!!	21
Bijlage X.1 Actiepunten lange termijn – afhandelen!!!!.....	21
Bijlage X. Bewonersvragen.....	23
Bijlage X.1 Bewonersvragen Vliegkamp en zwemwaterkwaliteit Vallenburgse Meer.....	23
Bijlage X.2 Bewonersvragen Vliegkamp en blusschuim.....	30
Bijlage X. Contactpersonen / betrokken partijen.....	31

UIT TE VOEREN ACTIES

- Document met Q&A afronden
- Op website gemeente plaatsen
-

Hoofdstuk 1. Algemene info PFAS

Paragraaf 1.1. Wat zijn PFAS

PFAS is een afkorting en staat voor poly- en perfluoralkylstoffen. Het is een groep van duizenden chemische stoffen. Bekende voorbeelden zijn PFOS, PFOA en GenX.

PFAS worden door de mens gemaakt, en komen niet van nature voor in het milieu. PFAS zijn bestand tegen hoge temperaturen en zijn water-, vuil-, en vetafstotend. Daarom worden ze veel gebruikt in industriële toepassingen en consumentenproducten. Ze worden dus in heel veel producten en productieprocessen gebruikt, en worden uitgestoten en geloosd door fabrieken. Via de lucht en het afvalwater verspreiden PFAS zich naar de bodem en het oppervlaktewater.

PFAS komen van nature niet voor in het milieu PFAS breken slecht af en blijven daardoor bijna oneindig in het milieu aanwezig. Ze worden daarom ook wel forever chemicals genoemd. Daarnaast verspreiden de stoffen zich makkelijk, en hopen ze zich op in planten, dieren en mensen. Het is daarom belangrijk te voorkomen dat zich meer van deze stoffen in onze leefomgeving ophopen. Zie ook: <https://www.rivm.nl/pfas>

Hierdoor zitten PFAS overal in onze omgeving en blijven ze daar lang aanwezig. PFAS zijn veel in het nieuws. Het gaat dan vooral over bepaalde gebieden in Nederland. Bijvoorbeeld over de omgeving van een fabriek in Dordrecht (Chemours) en over de Westerschelde. Maar deze stoffen zijn niet alleen in die gebieden een probleem. Overal in Nederland zitten kleine hoeveelheden in de bodem, in het (grond)water, in planten en dieren. En via ons eten en drinken komen ze ook in ons lichaam terecht.

Paragraaf 1.2. Waar zit PFAS in?

PFAS zitten in veel producten. Ze zijn water-, vet- en vuilafstotend. Dat zijn handige eigenschappen, bijvoorbeeld voor regen- en sportkleding, antiaanbakpannen, pizzadozen, smeermiddelen en brandblusmiddelen.

Fabrikanten zijn niet verplicht om op een product te vermelden of er PFAS in zitten. En soms zitten de stoffen niet in het product zelf, maar gebruikt de fabrikant PFAS als hulpstof bij het maken ervan.

Het is dus lastig om als klant te weten welke producten 'PFAS-vrij' zijn. Op de website [Waarzitwatin?](#) vind je meer informatie over producten met PFAS.

Paragraaf 1.3. Hoe komen PFAS in onze omgeving terecht?

PFAS kunnen vast of los zitten in een product. Loszittende PFAS komen vrij als je dat product gebruikt. Bijvoorbeeld als je je fietsketting smeert met een PFAS-houdende spray of als je je tent waterdicht maakt met een impregneermiddel. Of als de brandweer een brand blust met PFAS-houdend schuim. Zitten de PFAS vast in een product, zoals in pannen of kleding? Dan komen de stoffen alleen vrij als je het product verkeerd gebruikt. Voor alle producten geldt dat er (resten) PFAS in het milieu komen als je het product uiteindelijk weggooit. Want PFAS breken niet of nauwelijks af en ze verbranden ook niet in de normale afvalverbranding. In delen van Zuid-Holland (rondom Dordrecht) is veel PFAS terecht

gekomen in de bodem. Dit komt doordat de fabrieken lange tijd PFOA en GenX hebben uitgestoten. Ook elders is PFAS in de bodem terecht gekomen, maar in veel mindere mate.

Hoofdstuk 2. PFAS en de volksgezondheid

Paragraaf 2.1. Wat zijn de gezondheidsrisico's van PFAS

De meeste PFAS hopen zich langzaam op in het menselijk lichaam en in het milieu. Ze zijn niet of bijna niet afbreekbaar. Dat betekent dat ze voor altijd in ons lichaam en het milieu blijven. Van een aantal PFAS-soorten is bekend dat ze schadelijk zijn voor de gezondheid. De volgende effecten van PFAS zijn bekend:

- Ze kunnen het immuunsysteem schaden (vooral bij jonge kinderen);
- Bij blootstelling boven een bepaald niveau geldt een verhoogd risico op kanker. Onderzoek naar jarenlange, hoge blootstelling aan PFOA laat een verband zien met nierkanker en zaadbalkanker;
- Ze kunnen de lever beschadigen;
- Ze kunnen zorgen voor een verhoogd cholesterol;
- Ze kunnen een hoge bloeddruk veroorzaken;
- Ze kunnen zorgen voor problemen tijdens de zwangerschap en kunnen schadelijk zijn voor de ontwikkeling van ongeboren kinderen (iets lager geboortegewicht).

Of PFAS ook echt effect heeft op de gezondheid, hangt af van hoeveel je in de loop van de tijd binnenkrijgt. Als je lange tijd PFAS binnenkrijgt, is de kans groter dat het effect heeft op je gezondheid. Van de effecten die we hierboven noemen, verwachten we de effecten op het immuunsysteem als eerste.

Vergelijking PFAS tot andere gezondheidsrisico's

Het gezondheidsrisico van PFAS is klein als je het vergelijkt met andere gezondheidsrisico's zoals roken en ongezonde voeding. In de meest recente [Volksgezondheid Toekomstverkenning uit 2018](#), onderdeel van het RIVM, is een overzicht gegeven van verschillende gezondheidsrisico's en hun aandeel in de totale ziektelast van de Nederlandse bevolking. Bekijk de samenvatting ["samenvatting 'Vergelijking PFAS tot andere gezondheidsrisico's"](#) op de website van GGD ZHZ.

Paragraaf 2.2. GGD Hollands Midden

Voor een actueel en diepgaand overzicht van mogelijke impact van PFAS op de gezondheid, verwijzen we je naar de website van het GGD ZHZ. Op hun [pagina over schadelijke stoffen](#) bieden ze uitgebreide informatie over de impact van PFAS op de gezondheid. Deze pagina wordt regelmatig bijgewerkt met de nieuwste onderzoeksresultaten en officiële richtlijnen, waardoor je altijd toegang hebt tot de meest recente informatie.

Persoonlijk contact over gezondheid

Heeft u vragen over PFAS en de gezondheid, dan kunt u contact opnemen met het team Medische Milieukunde van Hecht GGD Hollands Midden via [@ggdhm.nl](#) of telefonisch via 088 - 308 33 81 (op werkdagen tussen 08.30 uur en 17.00 uur bereikbaar).. Heeft u klachten over uw eigen gezondheid? Neem dan contact op met uw huisarts.

[PFAS \(ggdleefomgeving.nl\)](#)

<<< Q&A OP BASIS HIERVAN UITBREIDEN>>>>

Paragraaf 2.3. RIVM

Voor een uitgebreide toelichting op PFAS, inclusief definities, bronnen van blootstelling, en beleidsmaatregelen, kun je terecht op [de website van het RIVM](#). Deze sectie biedt waardevolle informatie over verschillende aspecten van PFAS, van algemene informatie tot specifieke details over gezondheidsrisico's en lopende onderzoeken. Hier vind je alles wat je moet weten over deze schadelijke stoffen en hoe er mee om te gaan. Deze pagina wordt regelmatig geüpdatet om de meest actuele en relevante informatie te bieden.

Vragen en antwoorden over PFAS | RIVM

<<< Q&A OP BASIS HIERVAN UITBREIDEN>>>

Paragraaf 2.4. Wat kan ik zelf doen om contact met PFAS te verminderen?

PFAS zitten in kleine hoeveelheden in veel producten die we allemaal dagelijks nodig hebben, zoals voedsel, drinkwater en kleding. Het kan ook in veel andere producten zitten, en wordt ook in fabrieken bij het maken van producten gebruikt. Het is daarom bijna niet mogelijk om helemaal te voorkomen dat u in aanraking komt met PFAS. Er wordt veel onderzoek gedaan naar de blootstelling aan PFAS.

PFAS worden in heel veel producten en productieprocessen gebruikt. De Nederlandse overheid werkt samen met andere Europese landen aan een verbod op gebruik van deze stoffen als ze niet echt nodig zijn. Tot die tijd kun je als consument al proberen om de hoeveelheid in het milieu en je eigen blootstelling te verminderen:

Koop bij voorkeur PFAS-vrije producten. Zo verminderen we uiteindelijk met zijn allen de hoeveelheid van deze stoffen in ons milieu. Producten die vaak PFAS bevatten zijn:

- pannen met een antiaanbaklaag
- bakpapier
- buitensport- en regenkleding
- impregneermiddel (bijvoorbeeld voor kleding)
- cosmetica
- ski-wax
- smeermiddel (bijvoorbeeld voor je fietsketting)
- tapijt en tapijtreiniger
- pizzadozen

Het is niet zo dat in deze producten altijd PFAS zitten. Op de website <https://waarzitwatin.nl/> vind je veel informatie over PFAS in producten. Verdere informatie wat je kunt doen om niet teveel PFAS binnen te krijgen, kun je vinden op de website van de GGD. Extra alertheid hierop is belangrijk voor baby's, jonge kinderen en mensen die zwanger zijn.

Paragraaf 2.5. Kan ik vis- en schaaldieren blijven eten?

De GGD raadt het eten van vis en schaaldieren die gevangen zijn in binnenwateren af. Dit advies is in lijn met het advies van het Voedingscentrum dat het voor alle Nederlandse (zoet)wateren afraadt om regelmatig zelf gevangen (vette) vis te eten vanwege verschillende vervuilende stoffen die in het water aanwezig kunnen zijn.

Als je je zorgen maakt over de veiligheid van het consumeren van vis en eieren uit gebieden met PFAS-verontreiniging, biedt de GGD Zuid-Holland Zuid nuttige richtlijnen en antwoorden. Hun veel gestelde-vragen-pagina behandelt specifieke zorgen en geeft advies over het veilig consumeren van deze voedingsmiddelen. Voor praktisch advies en actuele informatie, raadpleeg hun website [door hier te klikken](#).

Paragraaf 2.6. Vervolgonderzoek naar PFAS in eieren hobbykippen

Als je je zorgen maakt over de veiligheid van het consumeren van eieren uit gebieden met PFAS-verontreiniging, biedt de GGD Zuid-Holland Zuid nuttige richtlijnen en antwoorden. Hun veel gestelde-vragen-pagina behandelt specifieke zorgen en geeft advies over het veilig consumeren van deze voedingsmiddelen. Voor praktisch advies en actuele informatie, raadpleeg hun website [door hier te klikken](#).

Bezoek de pagina van Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid voor actuele informatie over het vervolgonderzoek naar PFAS in eieren van hobbykippen. Dit onderzoek is van groot belang voor consumenten die regelmatig deze eieren eten. Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen in de niveaus van PFAS in eieren en de implicaties voor de gezondheid. Volg de ontwikkelingen en resultaten van dit belangrijke onderzoek.

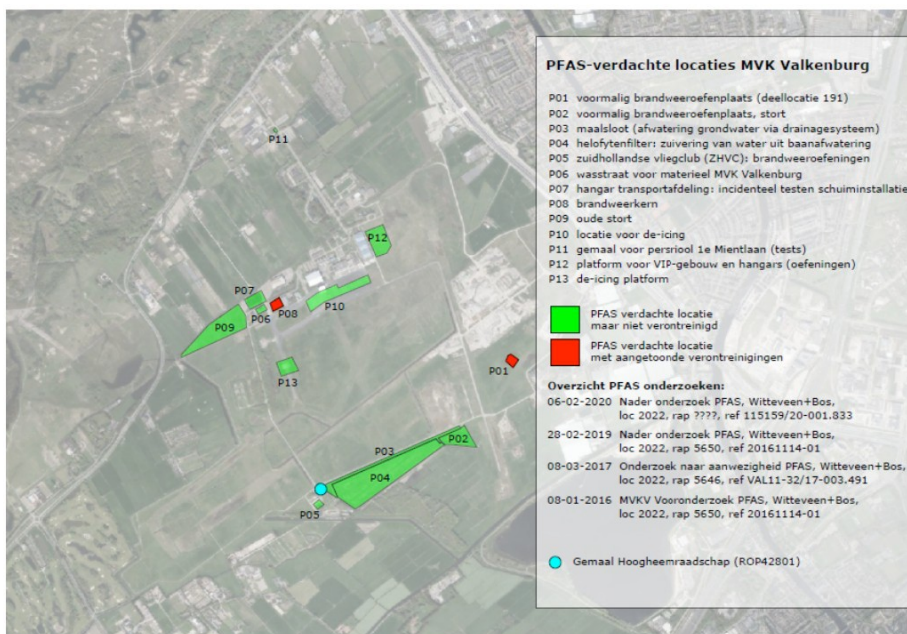
Hoofdstuk 2. PFAS (in bodem???) op Vliegveld Valkenburg

Paragraaf 2.1. Situatie op het vliegveld

Het Rijksvastgoedbedrijf, de eigenaar van het voormalig vliegveld Valkenburg, heeft diverse onderzoeken laten uitvoeren naar de aanwezigheid van mogelijke verontreinigingen van de grond en het grondwater met PFAS.

In het overzichtsfiguur hieronder staan alle PFAS verdachte locaties (zie rapport MVKV Vooronderzoek PFAS, ref 20161114-01, d.d. 08-01-2016). Uit deze onderzoeken blijkt dat er twee locaties verontreinigd zijn met PFAS, het gaat hier om de voormalige brandweeroefenplaats (P01 / deellocatie 191) en de brandweerkazerne (P09). Voor deze locaties zijn er nader onderzoek uitgevoerd om de omvang van de verontreiniging in kaart te brengen.

Het peil op het vliegveld wordt gereguleerd door poldergemaal ROP42801 aan de zuidzijde van het terrein. Het Hoogheemraadschap monitort sinds 2015 ieder kwartaal de PFAS concentratie in het water. In 2015 en recentelijk in 2024 is er op deze locatie een verhoogde concentratie PFAS gemeten. De oorzaak van deze verhoogde concentratie is nog niet duidelijk. Op basis van het uitgevoerde nader onderzoek is het onwaarschijnlijk dat de locaties P01 (geen duidelijke stroomrichting) of P08 (lokaal verontreinigd aan zuid kant van het parkeerterrein) de kwaliteit direct beïnvloeden.

XXXXXX

Tabel 3.1 Gehanteerd toetsingskader grond, gehalten in µg/kg ds voor standaard bodem met 10 % organische stof

Stof	Diffuse belasting onverdacht ¹	Risicogrenswaarden				
		Direct gebruik grondwater als drinkwater ²	Ander groen, bebouwing, infrastructuur en industrie	Wonen met moestuin	Wonen met tuin	Bovengrens (interventiewaarde niveau)
PFOS	2	100	8 ³	niet bepaald	11 ⁵	6.600
PFOA	2,5	2,7	1137 ⁴	86	900 ⁶	900

Toelichting:

- 1 diffuse belasting afgeleid voor PFOS en PFOA met data van respectievelijk de Drechtsteden en de Haarlemmermeer, zie het Handelingskader PFAS deelrapport C [ref. 5];
- 2 gebaseerd op het evenwicht tussen de concentratie in grond en grondwater (adsorptie/desorptie), met een MTR_{ow} voor PFOS van 4,7 µg/l en een MTR_{ow} voor PFOA van 0,39 µg/l (bij een 100 % invulling van de TDI) [ref. 6];
- 3 laagste van MTR industrie (16000 µg/kg), Ecologische risico's grond met doorvergiftiging (8 µg/kg), Uitloging van grond naar drinkwater (11 µg/kg) [ref. 6];
- 4 laagste van ER eco (50000 µg/kg), Ecologische risico's grond met doorvergiftiging (1137 µg/kg), Humane risico's industrie (4195 µg/kg) [ref. 6];
- 5 laagste van MTR wonen, tuin (6600 µg/kg), Ecologische risico's grond zonder doorvergiftiging (400 µg/kg), uitloging van grond naar drinkwater (11 µg/kg) [ref. 6];
- 6 laagste van middenniveau directe ecotoxiciteit (5000 µg/kg), en humane scenario 'wonen met tuin' (900 µg/kg) [ref. 6].

XXXXXX

- XXX
- XXX
- XXXX

XXXXX

- XXX
- XXX

Paragraaf 2.2. XXXX

Algemeen

XXXX

Hoofdstuk 3. PFAS in oppervlaktewater

Paragraaf 3.1. Hoe komt PFAS in het oppervlaktewater?

De meeste stoffen komen in het milieu door vervuiling vanuit fabrieken. Maar ze kunnen ook in het milieu komen via consumentenproducten. Er is geen specifieke bron voor PFAS in de wateren bekend.

Paragraaf 3.2. Onderzoek oppervlaktewater Valkenhorst door Hoogheemraadschap van Rijnland

3.2.1. Aanleiding en doelstelling onderzoek

Sinds 2015 is bij RVB, omgevingsdienst, gemeente Katwijk en Rijnland bekend dat er PFAS-verontreinigde bodemlocaties aanwezig zijn op het te ontwikkelen gebied Valkenhorst (vml. Vliegbasis Valkenburg). In dat jaar is PFOS verhoogd (47 ng/l) aangetroffen in het water bij het betreffende poldergemaal.

Gedurende het proces rond de ontwikkeling van Valkenhorst is door Rijnland diverse keren aandacht gevraagd voor deze bodemverontreiniging. De gemeente noch de RVB hebben tot op heden niet aangegeven hoe binnen deze gebiedsontwikkeling rekening wordt gehouden met deze bodemverontreiniging. Rijnland heeft een herhaalde monitoring ingezet om te onderzoeken of de situatie sinds 2015 is veranderd.

3.2.2. Onderzoeksresultaten

Rijnland stelt niet voor elke meting een rapport op. Indien gewenst kunnen op verzoek alle analyseresultaten worden gedeeld. De metingen laten zien dat de concentraties in het oppervlaktewater in Valkenhorst beduidend hoger zijn dan elders binnen Rijnland.

--> bij welke concentratie geeft het Hoogheemraadschap een signaal af richting RVB en gemeente Katwijk. De nu gemeten waarden (feb 2024) zitten ver onder de toegestane waarden voor zwemmen in buitenwater en voor beregenen van moestuinen.

--> de meting in juni 2024 laat zien dat de waarden weer zijn gedaald. Is hier sprake van een verband met neerslag en/of seizoenodynamiek. Hiervoor willen wij graag de gehele meetreeks zien vanaf 2015. Bij voorkeur ook de overige PFAS meetreeksen van gemalen in onze gemeente.

- Er zijn 2 verontreinigingen bekend. Van de brandweeroefenplaats is geen preferente stroomrichting vastgesteld in de onderzoeken van W+B. Tijdens werkzaamheden Boskalis zijn er signalen dat deze verontreiniging juist de andere kant (richting Tjalmaweg) is getrokken. De andere verontreiniging bevindt zich in de bebouwing aan de noordzijde. Het lijkt mij onwaarschijnlijk dat deze spots (nu plotseling) de bron zijn van deze verhoging.
- Verder zitten er om het gemaal op PFAS verdachte locaties: deze zijn echter allen onderzocht en als niet verontreinigd beoordeeld.

Hieronder de metingen voor gemaal Vliegkamp Valkenburg:

Locatiecode	Omschrijving	Datum	PFAS-totaal	PFAS-totaal	PFOS-totaal	PFOS-totaal
			ng PEQ/l	ng/l	ng/l	ng/l
ROP42801	gemaal vliegbasis Valkenburg	22-2-2024	216.5	162.6	69.8	14.2
		24-5-2024	93.4	86.8	25.0	8.8

Volgens waterschap heeft dit mogelijk te maken met de extreme regenval in februari. Dat zou je dan ook moeten zien in een seizoensdynamiek is mijn mening. Daarom meer informatie opgevraagd.

- Ik heb op 9/7/2024 alle PFAS meetreeksen opgevraagd met de volle historie.
- Analyse of hier sprake is van een trend, seizoensdynamiek of een uitschieter is dan mogelijk. Ook in vergelijking met andere gemalen in ons waterschap. Als daar PFAS gemeten wordt zou je ook een zekere seizoensdynamiek verwachten (of niet).

Onderstaande informatie donderdag 16 mei van Rijnland ontvangen:

We hebben de eerste metingen van dit jaar (februari 2024) m.b.t. PFAS vanuit Valkenhorst-gebied bij het huidige poldergemaal (ROP42801):

Totaal PFAS = 163 ng/l (geen norm)

Totaal PFOS = 70 ng/l (norm = 0,65 ng/l; overschrijdingsfactor ca. 100)

Totaal PFAS-toxiciteit = 218 ng PEQ/l (geen norm → EU-voorstel norm = 4,4 ng PEQ/l; overschrijdingsfactor ca. 50)

Ter referentie: andere PFAS-metingen in de

- polder- en duinwater (gemiddeld: Totaal PFAS = ca. 40, Totaal PFOS = ca. 3,5 ng/l, Totaal PFAS-toxiciteit = ca. 40 ng PEQ/l)

- boezemwater (gemiddeld: Totaal PFAS = ca. 50, Totaal PFOS = ca. 8 ng/l, Totaal PFAS-toxiciteit = ca. 50 ng PEQ/l)

Enkele RIVM advieswaarden PFAS-toxiciteit per gebruiksfunctie ([PFAS in oppervlaktewater](#) | RIVM):

- Zwembad: 71 ng PEQ/l; overschrijdingsfactor ca. 3
- Zwemwater: 280 ng PEQ/l; meting februari voldoet
- Beregenen Moestuyn: 350 ng PEQ/l; meting februari voldoet

<< VRAAG: hebben we dan ook de (exacte) locaties van de metingen helder?>>

3.2.3. Toetsing aan normen / advieswaarden

Voor PFAS-totaal in oppervlaktewater zijn (nog) geen formele milieukwaliteitsnormen vastgesteld (zie <https://rvszoekstelsysteem.rivm.nl/Stoffen>).

Voor PFOS-totaal is de oppervlaktewaternorm 0,65 ng/l; deze norm wordt nergens in Rijnland (en NL?) gehaald. <<CHECKVRAAGJE??>>

Voor PFOA-totaal is de oppervlaktewaternorm 48 ng/l; deze wordt (vooralsnog) nergens in Rijnland overschreden.

Voor diverse gebruiksfuncties heeft het RIVM advieswaarden voor PFAS in water afgeleid (zie <https://www.rivm.nl/pfas/pfas-in-oppervlaktewater>). Noot: dit zijn geen wettelijke/vastgestelde normen. Voor oppervlaktewater is er een advieswaarde voor buitenzwemwater (280 ng PEQ/l) en irrigatiewater (350 ng PEQ/l). Zie website RIVM voor toelichting over normen en eenheden.

3.2.4. Bevindingen Hoogheemraadschap en vervolgstappen

Op basis van deze resultaten – beduidend hogere waarden – concludeert Rijnland dat hier meer aan de hand is dan de algemene wijdverbreide milieuverontreiniging met PFAS en dat gezocht moet worden naar mogelijkheden voor voorkoming van verdere verspreiding en toename.

Rijnland zal dit jaar nog twee metingen (één per kwartaal) uitvoeren. Daarnaast zal Rijnland partijen blijven aanspreken op hun verantwoordelijkheden. Rijnland gaat er vooralsnog vanuit dat de partijen adequaat zullen handelen en zorgdragen voor een reductie – en zo mogelijk volledige stop – van de verspreiding van deze verontreiniging naar het watermilieu (incl. grondwater).

3.2.4. Communicatie omgeving door Hoogheemraadschap

Rijnland gaat op haar website PFAS - Hoogheemraadschap van Rijnland uitgebreid in op de PFAS-problematiek. Zie volgende paragraaf. Individuele metingen worden niet (standaard) gepubliceerd.

3.1.5. Contactgegevens Hoogheemraadschap

[REDACTED] (Relatie- en omgevingsmanager)

07 [REDACTED]
06- [REDACTED]
[REDACTED] 4 [REDACTED] @rijnland.net

Paragraaf 3.3. Algemene info zwemwatermetingen Hoogheemraadschap

3.3.1. Algemene info metingen zwemwater door Hoogheemraadschap

In Rijnland zijn er 44 officiële zwemlocaties. Deze plekken worden ook per zwemseizoen (1 mei – 1 oktober) minimaal een keer in de twee weken op ziekteverwekkende bacteriën en blauwalgen getest. Voor altijd actuele informatie over de kwaliteit van het zwemwater kun je naar www.zwemwater.nl gaan.

3.3.2. PFAS-metingen zwemwater door Hoogheemraadschap

De resultaten van de eerste monitoringsronde PFAS op zwemwaterlocaties zijn binnen. Alle 44 locaties voldoen ruim aan de risicogrenswaarde voor buitenzwemwater. Dit betekent dat men in alle officiële zwemlocaties van het Rijnlandse gebied veilig kan zwemmen.

[Rijnland meet naar PFAS op zwemlocaties - Hoogheemraadschap van Rijnland](#)

Heb je vragen over zwemmen en PFAS? Op deze pagina van de GGD vind je vragen en antwoorden. [Op deze pagina van de GGD](#) ((DIT IS ZHZ – WIJ MOETEN HOLLANDS MIDDEN HEBBEN)

3.3.3. Vergelijking met zwembadwater

Ook toetsen we de onderzoeksresultaten aan de kwaliteit van zwembadwater. Bij zwembadwater kun je denken aan water wat je in overdekte zwembaden vindt. Ruim 90% van alle officiële Rijnlandse zwemlocaties voldoen aan de eisen voor zwembadwater.

Paragraaf 3.4 Overig oppervlaktewater in gemeente Katwijk

Voor welke locaties in onze gemeente wordt er door het Hoogheemraadschap nog meer continu of per kwartaal de PFAS gehalten gemonitord. (uitwateringskanaal?, andere gemalen?).

Deze gegevens kunnen voor ons interessant zijn om gemeentebreed een beter overzicht te krijgen van de huidige situatie (achtergrondwaarde)

Ook is het goed om in ieder geval een kaart met de meetpunten te krijgen zodat we bij (bewoners)vragen gericht kunnen antwoorden / doorverwijzen.

Paragraaf 3.5. Zwemmen dieren in (binnen)water

Mijn hond of kat heeft gedronken/gezwommen in binnenwater. Moet ik mij zorgen maken? De GGD heeft geen expertise over gezondheidseffecten bij dieren. Het RIVM heeft bij water met hogere concentraties PFAS dan nu gevonden, aangegeven dat dieren geen verhoogd risico lopen. Op basis hiervan verwachten wij geen gezondheidseffecten bij dieren die gedronken/gezwommen hebben in binnenwater in Schieland en Krimpenerwaard. Heeft uw dier klachten, ga naar de dierenarts.

Hoofdstuk 4. PFAS in bodem en moestuinen

Paragraaf 4.1. Onderzoeken naar grond en verplaatsing hiervan

PFAS (per- en polyfluoralkylstoffen) zijn door de mens gemaakte chemische stoffen waar zorgen over bestaan. PFOA is daar één van. In een groot deel van de regio Zuid-Holland Zuid zit PFOA in de bodem. Er is veel onderzoek gedaan naar bijvoorbeeld het verplaatsen van deze grond voor uitgravingen en nieuwbouw. Op de website van Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) vind je antwoord op de vraag: Kan ik grond met PFOA verplaatsen en wat zijn de regels?

[Kan ik grond met PFOA verplaatsen en wat zijn de regels?](#)

Paragraaf 4.2. PFAS in mijn tuin

Heb je een eigen (moes)tuin? Dan vraag je je misschien af hoeveel PFAS er in jouw (moes)tuin zit. En of je je eigen groente en fruit kunt blijven eten. OZHZ geeft hierover meer informatie en advies. [meer informatie en advies](#).

DEZE NOG EVEN VERDER BEKIJKEN EN UITWERKEN

Adviesbureau Arcadis heeft een rapport gemaakt over PFAS in grond en water in moestuinen in de gemeenten Dordrecht, Papendrecht, Sliedrecht en Molenlanden .

Als je meer wilt weten over PFAS en de mogelijke impact op zelfgekweekte groenten en fruit in je moestuin, raadpleeg dan de sectie 'PFAS in moestuinen' op de website van Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. Hier vind je informatie over hoe je veilig kunt tuinieren in gebieden met PFAS-verontreiniging. Deze pagina is een essentiële bron voor iedereen die zelf voedsel teelt en bezorgd is over milieuverontreinigingen.

[Bezoek de pagina voor uitgebreid advies en nuttige tips via deze link.](#)

Paragraaf 4.3. XXX

XXX

Hoofdstuk 5. PFAS in drinkwater

Paragraaf 5.1. Drinkwateronttrekking

Dunea inwinninggebied.

Wat doet Dunea op het gebied van monitoring van PFAS (hadden we hier niet een brief van gehad recentelijk).

Paragraaf 5.2. Beïnvloeding van vliegkamp valkenburg op kwaliteit drinkwater

Uit rapport Witteveen+Bos , VAL11-32/17-003.491, d.d. 08-03-2017

De gemiddelde concentratie in het grondwater ter plaatse van de overige verdachte locaties (zie kaart met alle PFAS verdachte locaties Vliegkamp) ligt ruim beneden het MTRdw, water van 0,530 µg/l. Dit is de concentratie die ten hoogste mag voorkomen in oppervlaktewater, als dat zonder zuivering wordt gebruikt voor de bereiding van drinkwater. Het wordt daarom niet verwacht dat de PFAS verontreinigen ter plaatse van het voormalig MVKV, met uitzondering van de brandweeroefenplaats en de brandweerkazerne, de drinkwaterinwinning van Dunea beïnvloeden tot boven de normwaarden.

LET OP: dit is oud nieuws nu de normwaarden recentelijk zijn aangepast (lees: stricter).

In de lucht, de bodem en het water komen niet-natuurlijke stoffen voor die afkomstig zijn van consumenten, de landbouw en de industrie. Denk aan medicijnresten, bestrijdingsmiddelen en chemische stoffen. De drinkwaterbedrijven controleren hun bronnen continu op deze stoffen. Heel veel stoffen worden in het zuiveringsproces verwijderd. Van sommige stoffen, zoals PFAS, kunnen sporen in het drinkwater achter blijven. De hoeveelheden blijven echter altijd onder de wettelijke normen en richtwaarden die de overheid heeft bepaald. Het RIVM geeft aan dat het verantwoord is om kraanwater te drinken.

PFAS en drinkwaternormen

Eind 2020 werd de herziening van de Europese drinkwaterrichtlijn goedgekeurd. Deze Europese drinkwaterrichtlijn zal voor januari 2023 omgezet worden in Nederlandse wetgeving. De normen voor PFAS in die richtlijn zijn: 100 nanogram PFAS per liter voor de som van een lijst van 20 stoffen uit de PFAS-familie (=EDR-20 norm) of 500 nanogram voor het totaal aan PFAS-soorten. Een nanogram is zo klein als eenmiljoenste deel van een suikerkorrel.

Meetresultaten bronnen en drinkwater

Evides controleert de drinkwaterbronnen en het drinkwater op heel veel verschillende stoffen, waaronder PFAS. De analysetechnieken om PFAS nauwkeurig te meten verbeteren steeds. Hierdoor kunnen we heel nauwkeurig zeer kleine hoeveelheden meten. Sinds begin 2022 monitoren we volgens de nieuwe meetmethoden PFAS in onze bronnen en in het gezuiverde drinkwater. De analyseresultaten worden getoetst aan de hiervoor genoemde EDR-20 norm.

In het oppervlaktewater van de Maas en het Haringvliet treffen we sporen aan van PFAS. Ook zien we hele kleine hoeveelheden terug in het drinkwater. Alle waarden liggen onder de geldende normen voor drinkwater en de nieuwe Europese drinkwaternorm die in januari 2026 ingaat.

Risico's PFAS via voedsel en drinkwater.

Bezoek de publicatiepagina van het RIVM voor een uitgebreid risicoassessment over de blootstelling aan PFAS via voedsel en drinkwater in Nederland. Dit gedetailleerde rapport biedt inzicht in de mogelijke gezondheidsrisico's van PFAS en bevat belangrijke informatie voor een breed publiek, van onderzoekers en beleidsmakers tot bewuste consumenten. De studie helpt om de complexiteit van PFAS-verontreiniging en de gevolgen ervan te begrijpen. Het volledige document is beschikbaar op de website van het RIVM en kan geraadpleegd worden [via deze link](#).

<https://www.metronieuws.nl/lifestyle/fit-gezond/2024/10/pfas-drinkwater-onderzoek/>

Zelf eenvoudig PFAS uit drinkwater halen? Dat kan, blijkt uit nieuw onderzoek

Het werd onlangs aangetroffen in eieren en zit op verschillende plekken in Nederland in de bodem en het in grondwater. En ook in ons drinkwater zit meer PFAS dan we dachten, stelden onderzoekers onlangs. Niet bepaald gezond, maar er blijkt een hele makkelijke manier te zijn om de hoeveelheid chemicaliën in je glaasje water flink te verlagen.

Daarvoor moet je het water simpelweg even koken, ontdekten onderzoekers. Het onderzoek dat werd uitgevoerd met onder meer water uit [supermarkten](#) in het Verenigd Koninkrijk en China, laat zien dat de hoeveelheid PFAS aanzienlijk minder wordt wanneer je het voor het drinken kookt.

PFAS in kraanwater en in flessen

Allereerst bevestigt het onderzoek, dat gepubliceerd werd in het vakblad [ACS ES&T Water](#), opnieuw dat er inderdaad [PFAS in ons drinkwater zit](#). Zowel in kraanwater als in flessen water.

De onderzoekers kochten 112 flessen water in lokale winkels in het Verenigd Koninkrijk en China. Het water was afkomstig uit bronnen uit 15 landen in Azië, Europa, Noord-Amerika en Oceanië. Ook verzamelden ze 41 monsters van kraanwater uit meerdere Britse steden en nog eens 14 monsters uit woningen in de Chinese stad Shenzhen. In 99 procent van de monsters vonden de onderzoekers perfluoctaanzuur en perfluoctaansulfonaat.

Water koken of filteren

Helemaal vermijden dat we PFAS binnenkrijgen lijkt onmogelijk. De chemicaliën worden werkelijk overal gevonden, maar we kunnen de concentratie in water in ieder geval gemakkelijk verminderen. Het onderzoek laat namelijk zien dat als je je drinkwater eerst kookt, de PFAS-niveaus aanzienlijk lager worden. En hetzelfde gebeurt wanneer het water gezuiverd wordt met actieve koolfiltratie (een manier waarbij actieve kool gebruikt wordt om verontreinigingen uit vloeistoffen of licht te halen).

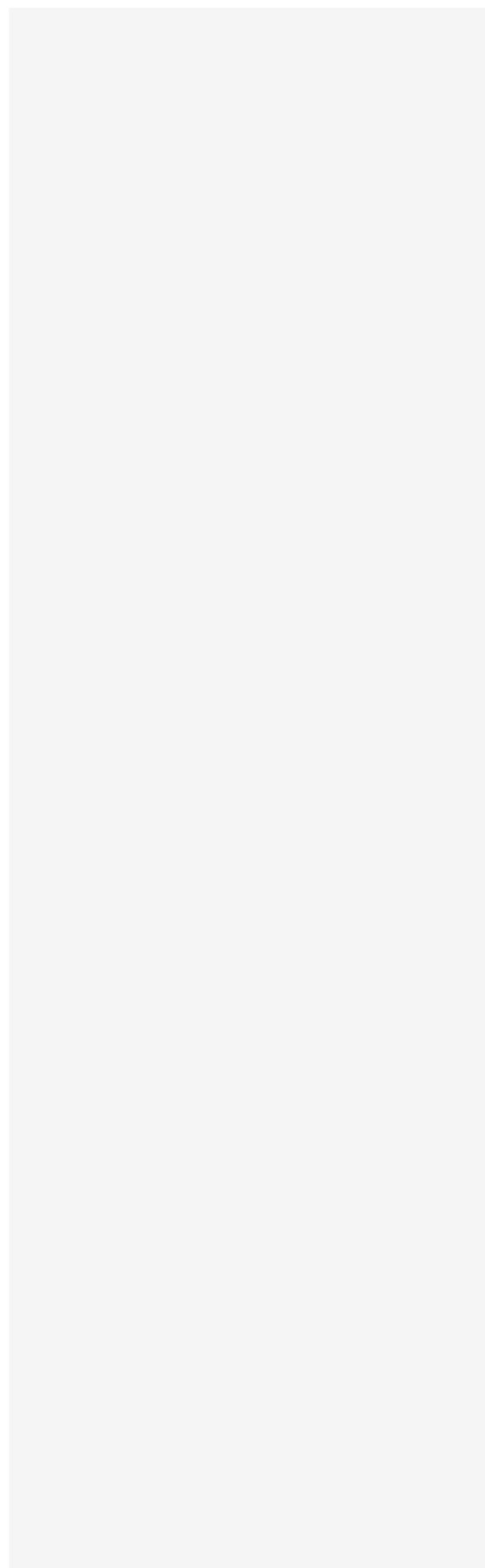
Hoeveel de concentratie PFAS afneemt, verschilt per methode en is afhankelijk van het soort PFAS dat in het water zit, maar uit het onderzoek blijkt dat de afnamepercentages tussen de 50 en 90 procent liggen.

„Onze resultaten benadrukken hoe wijdverspreid PFAS in drinkwater voorkomt, maar ook hoe effectief simpele behandelingen zijn om de niveaus te verminderen”, zegt een van de onderzoekers, [11 J](#). „Of je nu een simpele waterfilterkan gebruikt of het water kookt, beide methoden verwijderen een aanzienlijk deel van deze stoffen.”

Meer onderzoek nodig

Hoe het precies komt dat de hoeveelheid PFAS in water afneemt wanneer je het kookt of filtert, is nog niet helemaal duidelijk. Daarvoor is meer onderzoek nodig. PFAS is namelijk bestand tegen hitte, wat het lastig maakt om de bevindingen uit het onderzoek te verklaren.

BIJLAGEN

Bijlage X. Actiepunten en verdeling thema's / onderwerpen

Bijlage X.1 Actiepunten korte termijn – afhandelen!!!!

- Tweetal bewonersvragen. Status?
- Raadsvragen. Status?

Bijlage X.1 Actiepunten lange termijn – afhandelen!!!!

- Thema's / onderwerpen
 - Algemene communicatie rondom PFAS <<??projectorganisatie ism GGD??>>
 - Borden
 - Website
 - Etc.
 - **Gezondheid algemeen <<RIVM / GGD ism projectorganisatie>>**
 - Raadsvragen / bewonersvragen
 - Raakt alles
 - Rietjes Het wordt nog toegepast, geloosd, etc.
 - Overgeleverd aan grillen landelijke media... communicatiestrategie (pro-actief en re-actief)
 - Onnoemelijk veel blootstellingsroutes
 - Het wordt nog toegepast, geloosd, etc.
 - Q&A op de website
 - Inbrengen onderwerp PFAS in (o.a.) KIMO <<??projectorganisatie en club van [J] / water??>>
 - PFAS achtergrondwaarden bodem – onderzocht – rapporten beschikbaar <<BFL – bodem>>
 - Overzicht maken
 - Toetsing normen checken (opnieuw uitvoeren?)
 - PFAS normering bodem (Omgevingswet)– landelijk nu niets (naast het tijdelijk handelingskader) – vaststellen voor Omgevingsplan? <<BFL – bodem>>
 - Maatwerkregels
 - Voor 2030
 - PFAS saneringen GOV <<projectorganisatie GOV – zij betrekken BFL – bodem>>
 - RVB aan zet – wordt SP opgesteld tzt incl. actualiserende onderzoeken
 - Informatievoorziening loopt niet (nu via [J], zou via GOV ↔ RVB uitgewisseld moeten)
 - PFAS oppervlaktewater wordt door RVB ism HHvR verder onderzocht (drainage / sloten)
 - PFAS zeeschuim <<RWS / PZH en club van [J] / water>>
 - Onderzoek beschikbaar
 - Actief over communiceren?

- Verder onderzoek RIVM / RWS – status?
- PFAS seaspray <<??PZH / BFL bodem ism projectorganisatie??>>
 - Zou een onderzoek door PZH plaatsvinden. Status?
- Moestuinen <<projectorganisatie GOV – zij betrekken BFL – bodem>>
 - Grondwater besproeiing
 - Kwaliteit grond bij moestuinen
- PFAS drinkwater <<??projectorganisatie??>>
 - Normering aangepast
 - Contact Dunea over lobby richting Rijk
 - Communicatie
- PFAS oppervlaktewater / zwemwater (Valkenburgse Meer) <<HHvR en club van / water>>
 - HHvR voert periodieke metingen uit
 - Communicatie?
 - Overige metingen oppervlaktewater / zwemwater?
- Lobby richting Rijk etc. om verbod op PFAS en aanpak daarvan <<??projectorganisatie??>>

Bijlage X. Bewonersvragen

Bijlage X.1 Bewonersvragen Vliegkamp en zwemwaterkwaliteit Vallenburgse Meer.

Brief [redacted] [redacted], djuma 3468445):

Betrokken collega's:

- Wethouder Jacco Knape <[redacted]@katwijk.nl>;
- Wethouder Gerard Mostert <[redacted]@katwijk.nl>;
- [redacted] [redacted]@katwijk.nl

[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>;
[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>;
[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>
[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>

- [redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>;
[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>;
[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>;
[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>;
[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>

[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>;
[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>;
[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>;

- [redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>;
[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>;
[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>;
[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>;
[redacted] [redacted] <[redacted]@katwijk.nl>

Openstaande vragen / opmerkingen:

<p>15 J</p>	<p>Communicatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Recentelijk is PFAS verontreiniging op (voormalig) militaire vliegvelden in het nieuws geweest. Het voormalig vliegveld Valkenburg stond nog niet op deze lijst. Het is belangrijk om dit verhaal nu met de juiste aandacht op te pakken om een Beumix situatie te voorkomen. - Katwijk stond niet op de lijst met vliegvelden, maar is inderdaad niet anders dan de andere. - Wie neemt in de organisatie hier het voortouw? GOV? Naar ons idee kan dit het beste door GOV en/of PPO worden opgepakt. PFAS zit namelijk overal. Het RIVM is er mee bezig samen met Rijkswaterstaat (onderzoek zeeschuim en seaspray), Dunea is bezig met lobby voor verbod en intensivering zuivering, etc. etc.
<p>15 J</p> <p>15 J</p>	<p>Gebiedsmanager MKT/GOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geeft aan dat [redacted] (GOV) en [redacted] (Projectleider) hier naar moeten kijken. - Bespreken met andere stakeholders voor verspreiding van het antwoord. GOV heeft de contacten met RVB en BPD. [redacted] heeft met Rijnland al contact gehad. - Hoe moeten we de andere stakeholders informeren, dit vergt een communicatiestrategie?
<p>15 J</p> <p>15 J</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Onlangs kwam een signaal dat er door het schuim veel PFAS zou zijn. Hebben we dat signaal naast de vraag van deze meneer gelegd en weten we het zeker dat het er maar op twee plekken is? PFAS zit overal. We hebben in 2018 een onderzoek gedaan op 50 locaties (die niet verdacht waren hierop – geen bron) in de gemeente Katwijk. Hierbij zijn wisselende resultaten gevonden, maar wel verhogingen her en der. De zorgen van deze bewoner gaan over de aanwezigheid van PFAS rondom het vliegveld. - Weten we wat de PFAS op de twee plekken waar het aanwezig is, met de volksgezondheid doet en heeft gedaan? Ja we weten op welke twee plekken het aanwezig is. In diverse onderzoeken in opdracht van het Rijksvastgoedbedrijf zijn de contouren van de verontreiniging bepaald met als doel deze informatie te gebruiken voor een sanering in de toekomst. We kunnen een kaart aanleveren van de exacte locaties. - Verder denk ik dat het goed is om de reactie te sturen als we een communicatielijnen hebben bepaald. Moeten we er niet zelf proactief over communiceren als we dit melden etc.

Wethouder Gerard Mostert	<ul style="list-style-type: none"> - Eens met de vragen van 15 J - Is het Rijksvastgoedbedrijf en BPD ook meegenomen in de beantwoording? Weten ze dat we dit gaan sturen? - Wie is de bezorgde inwoner die deze vragen heeft gesteld?
15 J 15 J	<ul style="list-style-type: none"> - RVB gebied dus we kunnen niet zelfstandig communiceren hierover. - Wie is de harde kern in dit vraagstuk? Communicatie, inhoudelijk deskundige collega's, J 15 J en 15 J <p>En zij kunnen de externen aanhaken. Is het een idee dat zij hiermee verder gaan, en de anderen niet meer meenemen in de mailwisseling?</p> <p>Zie eerder. Naar ons idee moet GOV en/of PPO hiervoor in stelling worden gebracht.</p>
15 J 15 J	<ul style="list-style-type: none"> - 15 J geeft aan de omschrijving van de twee PFAS vlekken te vaag te vinden? Dit kan meer vragen oproepen en kan een aanleiding doen voor bewoners om zich hier volledig op te storten. - Is de vragensteller hiermee gerust gesteld? - Ziet dit als een aanleiding voor KSV om zich volledig op te storten. - Of is het daadwerkelijk zo 'klein'? Hoe kun je dat ook goed onderbouwen? - Mijn ervaring uit het Beaumix dossier is dat je in ieder geval moet laten zien dat je er als gemeente alles aan doet wat er binnen onze mogelijkheden ligt. Dat straalt deze beantwoording nu niet uit.
15 J 15 J	<ul style="list-style-type: none"> - Geeft aan dat het RvB de beantwoording moet doen in afstemming met de GOV. <p>En ook de andere stakeholders dan gelijk meenemen: Dunea, Hoogheemraadschap, BPD,</p>
15 J 15 J	<ul style="list-style-type: none"> - Ik zou zeker RvB, Dunea en Hoogheemraadschap vragen om naar de antwoorden te kijken zeker omdat wordt aangegeven wat zij gaan doen.

Inhoudelijk zijn wij in staat om de vragen van de bewoner(s) te beantwoorden aan de hand van eerder uitgevoerde bodemonderzoeken. Mocht onze beantwoording aanvullende vragen opleveren dan kunnen we extra informatie leveren.

Hoe nu verder? In dit gebied zijn drie partijen actief: het Rijksvastgoedbedrijf (MVKV), het Hoogheemraadschap Rijnland (beheerder Valkenburgse Meer) en de gemeente Katwijk (GOV).

En verzoek om door te sturen aan verdere (interne) belanghebbenden, die wij over het hoofd hebben gezien.

Als bezorgde inwoner van Katwijk richt ik mij tot u met een dringend verzoek om onderzoek en maatregelen met betrekking tot mogelijke PFAS-vervuiling rondom het oude militaire vliegveld Valkenburg. Tijdens een recente open dag op het vliegveld werd mij door een medewerker verteld dat er in het verleden veel schuim, mogelijk met PFAS, werd gebruikt om de landingsbanen vorstvrij te houden. Dit schuim is afgevoerd richting het Valkenburgse meer, een gebied dat nu intensief wordt gebruikt voor recreatie en er omheen ook voor landbouw.

Belangrijke zorgpunten:

1. Verontreiniging van het Valkenburgse Meer:

- Veel inwoners zwemmen in het Valkenburgse meer, wat kan leiden tot blootstelling aan PFAS-stoffen, die bekend staan om hun schadelijke effecten op de gezondheid, zoals leverbeschadiging en een verhoogd risico op kanker.

Antwoord gemeente: het Hoogheemraadschap van Rijnland voert op alle zwemlocaties binnen haar beheergebied metingen uit naar de kwaliteit van het zwemwater. Hierbij wordt onderzoek gedaan naar zowel de aanwezigheid van bacteriën alsook naar eventuele verhoogde waarden aan PFAS. Uit de resultaten van de eerste monitoringsronde naar PFAS blijkt dat alle 44 zwemlocaties (waaronder ook het Valkenburgse Meer) ruim voldoen aan de risicogrenswaarde voor buitenzwemwater. Op basis van deze meetgegevens kan men veilig in alle officiële zwemlocaties van het Rijnlandse gebied zwemmen.

2. Moestuinen naast het Vliegveld:

- De moestuinen naast en nabij (initiatief Zanderijtuinders) het vliegveld kunnen PFAS uit de grond opnemen, wat leidt tot verontreinigde gewassen en serieuze gezondheidsrisico's voor mensen die deze producten consumeren.

Antwoord gemeente: In het kader van de ontwikkeling van het vlieggkamp zijn diverse bodemonderzoeken uitgevoerd in opdracht van het Rijksvastgoedbedrijf. Daarbij zijn ook de locaties, die op basis van het voormalig gebruik een verdenking op een mogelijke bodemverontreiniging met PFAS hebben, intensief onderzocht. In de directe omgeving van de genoemde moestuinen is er op het voormalig vlieggkamp geen verontreiniging met PFAS aangetoond.

De gemeente Katwijk heeft in 2018 een onderzoek gedaan naar de diffuse belasting van PFAS in de bovengrond van Katwijk. In dit onderzoek is er onder andere een monster genomen van de bodem op de moestuinen in de Mient Kooltuin. Er zijn in dit monster geen PFAS concentraties aangetroffen waaruit zou blijken dat de grond niet mag worden gebruikt als moestuin.

3. Plannen voor Woningbouw en Waterwinning:

Commented [HH1]: << Het grondwaterpeil in dit gebied wordt kunstmatig in stand gehouden door een gemaal. In het verleden was er sprake van een baanafwatering en een drainagenetwerk. Het water werd via het helofytenfilter (P04) en later direct naar de maalsloot (P03) afgevoerd. In opdracht van de eigenaar van het terrein (het Rijksvastgoedbedrijf) zijn deze locaties door een onafhankelijk gecertificeerd onderzoeksbureau onderzocht op PFAS verontreiniging in de grond en in het grondwater. Uit dit onderzoek blijkt dat er op deze twee locaties in de grond en in de onderzochte slib monsters van de maalsloot geen sprake is van een verhoogde PFAS waarde ten opzichte van de toen geldende detectielimiet.

- De geplande woningbouw op het oude vliegveld en de uitbreiding van Dunea voor grondwaterzuivering kunnen gevaar lopen door mogelijke PFAS-vervuiling. Dit vormt een bedreiging voor de veiligheid van toekomstige bewoners en de drinkwatervoorziening.

Antwoord gemeente:

Dunea houdt de PFAS concentraties nadrukkelijk in de gaten bij de reguliere periodieke bemonstering van het drinkwater. Dunea is ook bezig met het intensiveren van de zuiveringsmethoden voor drinkwater. Dit heeft enerzijds te maken met het feit dat steeds vaker PFAS wordt aangetroffen, maar ook door een aanscherping van de landelijke normen voor drinkwater(inname) door het RIVM.

In het kader van de ontwikkeling van het vliegveld zijn diverse bodemonderzoeken uitgevoerd door onafhankelijke milieuvadvis bureaus. Daarbij is ook specifiek aandacht besteed aan de PFAS verdachte locaties in het gebied. Uit deze onderzoeken is naar voren gekomen dat er twee locaties aanwezig zijn waar een PFAS verontreiniging is aangetroffen. Deze verontreinigingen worden voorafgaande aan de realisatie van woningbouw gesaneerd.

Verzoeken aan de Gemeente Katwijk:

1. Uitgebreid Onderzoek naar PFAS-Vervuiling:

- Voer een grondig en onafhankelijk onderzoek uit naar de aanwezigheid van PFAS in de bodem, het water van het Valkenburgse meer, en de moestuingebieden rondom het oude vliegveld.

Antwoord gemeente:

Zoals eerder genoemd voert het Hoogheemraadschap van Rijnland periodiek metingen uit naar de kwaliteit van het zwemwater, zo ook het Valkenburgse Meer. Hieruit is gebleken dat de waarden voldoen aan de normen, en er dus veilig gezwommen kan worden.

In het kader van de ontwikkeling van het vliegveld zijn diverse bodemonderzoeken uitgevoerd door onafhankelijke milieuvadvis bureaus. Daarbij is ook specifiek aandacht besteed aan de PFAS verdachte locaties in het gebied. Uit deze onderzoeken is naar voren gekomen dat er twee locaties aanwezig zijn waar een PFAS verontreiniging is aangetroffen. Deze verontreinigingen worden voorafgaande aan de realisatie van woningbouw gesaneerd.

De gemeente Katwijk heeft in 2018 een gemeente breed onderzoek uit laten voeren naar de diffuse belasting van PFAS in de bovengrond om de ruimtelijke spreiding van PFAS in de gemeente Katwijk inzichtelijk te maken. Hiertoe zijn er op 50 verschillende locaties in de gemeente Katwijk bodemonderzoeken verricht. Uit de resultaten blijkt dat de bovengrond in Katwijk diffuus verhoogde gehalten aan PFAS bevat. Er is geen duidelijke ruimtelijke verdeling op te maken aan de hand van de resultaten. De verhoogde gehalten aan PFAS in de bovengrond van Katwijk kunnen derhalve niet direct worden gelieerd aan verdachte bronnen/locaties. Dit bevestigt het beeld van de algemene verspreiding van PFAS in den lande.

2. Regelmatige Monitoring en Rapportage:

- Implementeer een plan voor regelmatige monitoring van PFAS-niveaus en maak de resultaten openbaar om de gemeenschap op de hoogte te houden van de veiligheid van hun leefomgeving.

Antwoord gemeente:

Zie antwoord op punt 1 (monitoring) en punt 4 (communicatie en voorlichting).

3. Saneringsmaatregelen:

- Indien verontreiniging wordt aangetroffen, neem direct maatregelen om de grond en het water te saneren, zoals het vervangen van verontreinigde grond en het installeren van filtersystemen voor waterzuivering.

Antwoord gemeente:

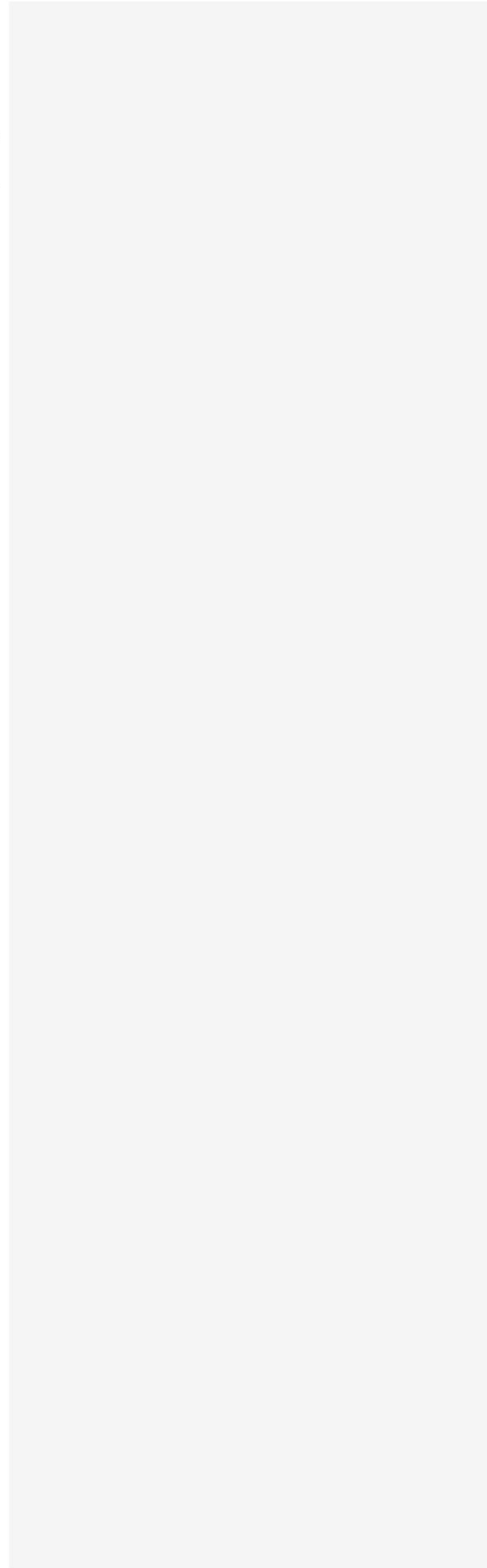
Zoals eerder genoemd worden de bekende bodemverontreinigingen op het voormalig vliegkamp in het kader van de ontwikkeling van het gebied gesaneerd. Dit zal de komende jaren plaatsvinden. Voor het grondwater worden door Dunea verdere zuiveringsstappen ingebouwd om de goede kwaliteit van het drinkwater te kunnen blijven garanderen. Voor wat betreft het oppervlaktewater is het nemen van sanerende maatregelen een lastige aangelegenheid, omdat het water stroomt (en het water zelf vaak niet de bron is). Wel worden op basis van de monitoringsresultaten door het Hoogheemraadschap van Rijnland zwemadviezen (en indien nodig verboden) afgegeven.

4. Communicatie en Voorlichting:

- Informeer de inwoners proactief over de mogelijke risico's van PFAS en de stappen die de gemeente onderneemt om deze risico's te minimaliseren. Voorzie in richtlijnen voor het veilig gebruik van moestuinen en recreatie in het Valkenburgse meer. Ik verzoek u dringend om deze kwestie serieus te nemen en de nodige stappen te ondernemen om de veiligheid en gezondheid van de inwoners van Katwijk te waarborgen. Ik zie uw reactie en de te nemen acties met belangstelling tegemoet.

Antwoord gemeente:

Rondom PFAS zijn er meerdere kwesties aan de orde (zoals ook blijkt uit de eerdere antwoorden). Deze zijn vaak in algemene zin van toepassing; het speelt niet alleen voor Katwijk, maar is landelijk (en zelfs daarbuiten) aan de orde. Voor wat betreft de gezondheidstechnische aspecten die mogelijk kunnen spelen rondom PFAS verwijst de gemeente daarom in de eerste plaats naar het RIVM ([Vragen en antwoorden over PFAS | RIVM](#)) en de GGD Hollands Midden ([PFAS \(ggdleefomgeving.nl\)](#)). Ten aanzien van de recreatie in het Valkenburgse Meer communiceert het Hoogheemraadschap van Rijnland via haar eigen website ([Rijnland meet naar PFAS op zwemlocaties - Hoogheemraadschap van Rijnland](#)). Wanneer er sprake is van zorgwekkende, afwijkende ontwikkelingen, die specifiek spelen binnen de gemeente op het gebied van PFAS, zal de gemeente hierover actief communiceren.

Bijlage X.2 Bewonersvragen Vliegveld en blusschuim.

[redacted] (djuma 3464569)

Goede morgen,

Zoals inmiddels is aangetoond is dat er PFOS vervuiling voorkomt uit het blusschuim gebruikt op militaire vliegvelden.

Ik zou graag willen weten of er al metingen gedaan zijn van het water en de grond rondom vliegveld Valkenburg.

Wat zijn de uitkomsten hiervan of wanneer gaan deze metingen gedaan worden?

Met vriendelijke

groet, [redacted]

Geachte [redacted],

Hierbij stuur ik een reactie op uw vraag omtrent PFAS vervuiling op het voormalig Vliegveld Valkenburg.

Het gebied zal in de komende jaren worden ontwikkeld tot een woongebied. Het Rijksvastgoedbedrijf is eigenaar van het voormalig Vliegveld Valkenburg. In de laatste jaren hebben zij veel bodemonderzoeken laten uitvoeren waarbij het beoogde toekomstige gebruik van het gebied (wonen met tuin) als uitgangspunt is meegenomen.

Er zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd met specifieke aandacht voor de PFAS problematiek. In een eerste stadium zijn alle voor PFAS-verdachte locaties op het voormalig vliegveld geïdentificeerd. Uit dit vooronderzoek zijn dertien verschillende locaties verspreid over het gebied naar voren gekomen. Uit onderzoek is gebleken dat er uiteindelijk voor twee van deze locaties sprake is van een verontreiniging met PFAS, de overige locaties zijn niet verontreinigd.

Wanneer er woningen worden gerealiseerd in dit gebied zal het nodig zijn om de met PFAS verontreinigde locaties te saneren. Het is de verwachting dat hier in de komende jaren mee gestart wordt.

GGD Holland Midden		
	██████████ J	
	██████████ J	
Staatsbosbeheer		
	??? ██████████ J ???	
Hoogheemraadschap van Rijnland		
	██████████ J	Relatie en omgevingsmanager
	4 ██████████ J @rijnland.net	
	██████████ .T J	
	4 ██████████ J @rijnland.net	
Provincie Zuid-Holland		
	██████████ J	
	██████████ J	
Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid		
	██████████ J	
	██████████ J	
Stichting ██████████ J		
	4 ██████████ J ██████████ J	

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

Toelichting rollen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Bij deze vlakken is in sommige gevallen ingevuld welke rol wordt vervuld door het betreffende gegeven. Het cijfer dat hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende rol in onderstaand overzicht.

4 Mailadres

5 Telefoonnummer

15 Medewerker gemeente

19 Functie

Toelichting grondslagen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Deze informatie is achterwege gelaten op basis van de Wet open overheid (Woo). De letter die hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende grondslag in onderstaand overzicht.

J Art. 5.1 lid 2 sub e

Het belang van de openbaarmaking van deze informatie weegt niet op tegen het belang van de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen

Toelichting rollen

In dit document kunt u secties vinden die onleesbaar zijn gemaakt. Bij deze vlakken is in sommige gevallen ingevuld welke rol wordt vervuld door het betreffende gegeven. Het cijfer dat hierbij is vermeld correspondeert met de bijbehorende rol in onderstaand overzicht.

4 Mailadres

11 Deskundige

15 Medewerker gemeente